

Bilim Çocuk Kartları'yla

Türkiye'nin Jeolojik Oluşumları'nı Tanıyoruz...

Dünyamızın yapısını inceleyen bilim dalına “jeoloji” diyoruz. Çeşitli nedenlerle oluşan yeryüzü şekillerini de “jeolojik oluşumlar” olarak adlandırıyoruz. Türkiye, jeolojik oluşum çeşitliliği bakımından çok zengin bir ülke. Bu sayımızda Türkiye'nin jeolojik zenginlikleri sizlere tanıtmak istedik.

Dünyamız yaklaşık 4,5 milyar yaşında. Yeryüzünde bu süre içinde değişik iklim koşulları oluşmuş. Bununla birlikte de değişik oluşumlar ortaya çıkmış. Yeryüzündeki bu değişik oluşumlara dağ oluşumu, karaların tümüyle alçalması ya da yükselmesi gibi olaylar, yanardağ etkinlikleri, depremler, yeraltı suları, akarsular, rüzgârlar, buzullar ve deniz suyu hareketleri gibi hem dış hem de iç etkenler neden olmuş. Artık dünyamız buzullarla kaplı değil elbette, hatta pek çok yanardağ da sönmüş durumda. Ancak, bu etkenlerden bazıları, çok fazla farkına varmasak da yeryüzünün şeklini değiştirmeye devam ediyor.

Örneğin, akarsular, yeryüzünde o kadar çok değişikliğe neden olurlar ki... Bir yandan, geçtikleri bölgelerdeki maddeleri beraberlerinde sürükleyerek derinlemesine ya da yanalmasına aşındırma yapıyorlar. Bunun sonucunda, çeşitli

vadiler, platolar ya da şelale dip-
lerindeki dev ka-
zanı adı verilen
çukurlar oluşuyor.
Öte yandan yatak-
larının eğimi ya da
taşıdıkları su miktarı
azaldığında, sürükle-
dikleri maddeleri daha fazla taşıyamayarak birik-
tirmeye başlıyorlar. O zaman da birikinti konileri,
ovalar, kum ya da ırmak adaları, delta gibi oluşum-
lar ortaya çıkıyor.

Kartlarımızda, Türkiye'deki jeolojik oluşumla-
rın çoğundan örnekler vermeye çalıştık. Artık çev-
renize daha dikkatli bakıp, bunları tanıyabileceği-
nizi düşünüyoruz. Örneğin, Ölüdeniz Lagünü kar-
tında, dalga ve akıntıların taşıdığı maddelerle olu-
şan “kıyı oku”ndan söz ettik.
Türkiye'deki diğer kıyı oklarını
da siz bulabilirsiniz. Bu konuda-
ki gözlemlerinizi bize mutlaka
gönderin!..

Kartları Hazırlayan:

Meltem Yenal Coşkun

Kartların hazırlanmasında bizimle paylaştığı bilgiler
ve fotoğraflar için Doç Dr. F. Sancar Ozaner'e
teşekkür ederiz.

